

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1910. Första Kammaren. Nr 19.

Måndagen den 4 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr talmannen yttrade: Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten har uppdragit åt mig att till kammaren framföra Hans och Hans gemåls hjärtliga tacksägelser för kammarens lyckönskningar med anledning af Prinsessan Ingrid's födelse.

Företogs val af sex suppleanter i särskilda utskottet nr 2. Därvid aflämnades 115 valsedlar, som godkändes och efter partibeteckning ordnades i två särskilda grupper så, att en grupp bildades af 74 valsedlar med öfverskrift »det förenade högerpartiet» och en annan grupp utgjordes af 41 valsedlar med öfverskrift »de moderata».

Härpå bestämdes till den utsträckning, som för utseende af föreskrifvet antal ledamöter var nödigt, för hvarje grupp ordningen mellan namnen å gruppens valsedlar, och blefvo därvid, med iakttagande af härför stadgade grunder, namnen uppförda så, som här efteråt sägs.

För »det förenade högerpartiet» uppfördes såsom

- nr 1 herr Carlberg,
- » 2 » Larsson,
- » 3 » Johanson,
- » 4 » af Petersens,

hvilka fyra namn i denna följd upptagits å gruppens alla valsedlar.

För »de moderata» uppfördes såsom

- nr 1 friherre Wrede,
- » 2 herr Spånberg,

hvilka två namn i denna följd uppförts å gruppens alla valsedlar.

Härefter vidtogs enligt gifna bestämmelser fördelningen af platserna mellan de olika valsedelgrupperna, och befunnos därvid nedan nämnda personer hafva blifvit till suppleanter i utskottet valda i följande ordning:

- herr Carlberg från »det förenade högerpartiet»,
- friherre Wrede » »de moderata»,
- herr Larsson » »det förenade högerpartiet»,

Första Kammarens Prot. 1910. Nr 19.

Onsdagen den 6 April.

herr Johanson från »det förenade högerpartiet»,
 » Spånberg » »de moderata»,
 » af Petersens » »det förenade högerpartiet».

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran bankoutskottets den 2 innevarande april bordlagda utlåtanden nr 13 och 14, äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden nr 35 och 36.

Vid föredragning af lagutskottets den 2 i denna månad bordlagda memorial nr 37, angående remitterande till annat utskott af väckt motion om ändring af 22 kap. 1 och 21 §§ strafflagen, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs och lades till handlingarna jordbruksutskottets den 2 innevarande månad bordlagda memorial nr 41, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut angående väckt motion med syfte att underlätta återgång af gjorda upplåtelse af afverkningsrätt å hemman i lappmarkerna.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2,50 e. m.

In fidem
 A. v. *Krusenstjerna*.

Onsdagen den 6 april.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Swartz* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) med förslag till förordning angående uppgifter om befolkningens yrken för folkräkningen den 31 december 1910;
- 2:o) angående uppförande af ny bostad åt landshöfdingen i Väster-norrlands län m. m.;
- 3:o) angående pension åt tillförordnade notarien hos riksförsäkringsanstalten C. Backman;

- 4:o) angående upplåtelse till riksbanken af den s. k. landshöfdingens trädgård i Kristianstad;
- 5:o) angående upplåtelse till Sophiahemmet af visst område å kungl. Djurgården;
- 6:o) angående anordnande af elektrisk belysning och värmeledning inom vissa delar af Vadstena hospital;
- 7:o) angående ändrade grunder för barnmorskornas pensionsanstalt;
- 8:o) angående uppförande af en elektrisk kraftstation vid Porjusfallen i Stora Lule älf m. m.;
- 9:o) angående pension åt vissa förmän och arbetare vid statens järnvägar;
- 10:o) angående försäljning af till f. länsmansbostället Eker nr 8 i Örebro län hörande andel i ett soldattorp;
- 11:o) angående upplåtande af två till f. länsmansbostället Bossgård nr 3 i Östergötlands län hörande lägenheter;
- 12:o) angående försäljning af vissa områden från kungsgården Räfsnäs nr 1 i Södermanlands län;
- 13:o) angående försäljning till Mjölby kommun af ett till f. sergeantsbostället Hulje nr 5 Södergården i Östergötlands län hörande område; och
- 14:o) angående försäljning af en tomt hörande till ett invid Jörns järnvägsstation beläget område af kronoparken Västra Jörnsmarken i Västerbottens län.

Justerades protokollet för den 29 nästlidne månad.

Upplästes och godkändes jordbruksutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 41, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till direktionen för Mariefreds sjukstuga af visst Gripsholms slott tillhörande område;

nr 42, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Mariefreds och Kärnbo församlingar af förra Djurgårdsinspektorsbostället Vik nr 1;

nr 43, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Mariestad af ett inom nämnda stad beläget kronomagasin m. m.;

nr 44, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af kronans andel i den till roten nr 1 Gäst af Gottlands andra båtsmanskompani hörande torplägenhet;

nr 45, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen om ändrad lydelse af 59 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 46, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra fänriksbostället 1 mantal Rödje nr 1 i Östergötlands län;

nr 47, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra hofslagarbostället Svartsmörja nr 1 i Kalmar län;

nr 48, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra mönsterskrifvarbostället Krakstad nr 3 Östergård med Krakstad nr 4, en utjord, i Östergötlands län;

nr 49, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet under förra fältväbelsbostället Hasslösa nr 7 Olof Andersgård i Skaraborgs län;

nr 50, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Nedre Götala nr 4 Korpralsgård i Östergötlands län;

nr 51, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället Jussberg nr 2 Norrgård i Östergötlands län;

nr 52, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Tägneby nr 1 Norrgård i Östergötlands län;

nr 53, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra häradsskrifvarbostället Loringa nr 6 Grefvagarde i Skaraborgs län;

nr 54, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af ett till förra trumpetarbostället Lanna nr 10 Borregård i Skaraborgs län hörande område;

nr 55, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af fem lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Naum nr 5 Ödegård och $\frac{1}{2}$ mantal Naum nr 6 Anders Larsgård i Skaraborgs län;

nr 56, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af två lägenheter från förra sergeantsbostället Risabo nr 1 jämte Risabo nr 2, en utjord, i Jönköpings län;

nr 57, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra ryttmästarbostället Stora Lund nr 1 och 2 i Östergötlands län;

nr 58, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Rådmansö församling af ett område från Rådmansö kungsgård nr 1 i Stockholms län;

nr 59, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af de å förra militieboställena 1 mantal Vä nr 6 och 7 samt 1 mantal Vä nr 10 och 38 äfvensom komministerbostället 1 mantal Vä nr 44, allt i Kristianstads län, belöpande andelar i en Vä bymän tillhörig samfällighet;

nr 60, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af lägenheter från förra barberarbostället Åsby nr 5 Östra Norrgård jämte Åsby nr 6, en åker, i Östergötlands län;

nr 61, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af visst område från förra pükslagarbostället Säfved nr 9 Sven Torstensgård i Skaraborgs län;

nr 62, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upp-

låtande af fem till förra mönsterskrifvarbostället Hörby nr 7, 9, 14, 20 och 22 i Malmöhus län hörande lägenheter;

nr 63, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppåtande af ett område från förra fältväbelsbostället Holmestad Stommen nr 1 i Skaraborgs län;

nr 64, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppåtande af två lägenheter från förra hospitalshemmanet Alboga nr 1 i Östergötlands län; samt

nr 65, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppåtande af lägenheter från $\frac{1}{2}$ mantal Flundrevalla nr 2 Berget eller Nolgård i Alfsborgs län.

Anmäldes och bordlades statsutskottets utlåtande nr 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Föredrogs ånyo bankoutskottets den 2 och 4 i denna månad bordlagda utlåtande nr 13, i anledning af väckt motion beträffande anordnande af en hypoteksinrättning för kommunikationsföretag.

Om anordnande af en hypoteksinrättning för kommunikationsföretag.

I en inom Första kammaren väckt motion (nr 25), hvilken blifvit hänvisad till bankoutskottet, hade herr *A. Bergström* hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att, om det visade sig i afsevärd utsträckning möjligt att utan statsmakternas direkta inblandning och stöd åstadkomma enskilda järnvägar, hvilkas anläggning och drift afpassades så, att företagen blefve ekonomiskt tryggade med inkomsten af tillgänglig trafik, Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till en hypoteksinrättning, som mot säkerhet i värdestegringar, framkallade genom kommunikationsföretag, på minst tyngande sätt och med minsta formaliteter och tidsutdräkt tillhandahölle medel för företagens tillkomst.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på återopade skäl hemställt, att herr Bergströms förevarande motion icke måtte till någon åtgärd föranleda.

Herr Bergström: Såsom denna fråga på grund af förhållandena nu ligger, kan jag väl förstå, att utskottet icke kunnat komma till annat resultat än det gjort. Det hindrar mig icke att hoppas, att realiteten i ett slutresultat möjligen blir den jag tänkt mig. Sedan frågan om de primitiva transportmedlens tillkomst blifvit utredd, kan regeringen gifvetvis vidtaga de åtgärder, som på grund af denna utredning anses erforderliga, och därvid också naturligtvis ordna de ekonomiska förhållandena, som kunna komma att stå i samband med dessa järnvägar. Jag är så mycket vissare om, att regeringen är intresserad af detta, som det framlagda förslaget icke allenast gagnar kommunikationsväsendet utan äfven i följd af möjligen uppkommande penningknapphet kan bli ett medel, som borde kunna användas

för att upphjälpa den allmänna ställningen. Under sådana förhållanden och med afseende å utskottets utlåtande kan jag icke komma med något särskildt yrkande.

Herr Wallenberg:

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Angående
pension åt
verkställande
styrelseleda-
moten vid
riksbankens
afdelnings-
kontor i
Östersund
O. Larsson.

Föredrogs ånyo bankoutslottets den 2 och 4 innevarande april bordlagda utlåtande nr 14, angående pension åt verkställande styrelseledamoten vid riksbankens afdelningskontor i Östersund O. Larsson.

I en den 20 januari 1910 till bankoutslottet aflåten framställning hade fullmäktige i riksbanken på anförda skäl hemställt, att utskottet ville hos Riksdagen utverka, att åt verkställande styrelseledamoten vid afdelningskontoret i Östersund Olof Larsson beredd en årlig pension af 3,000 kronor, att utgå under Larssons återstående lifstid från och med månaden näst efter den, hvarunder han afginge från tjänsten.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på återopade grunder hemställt, att Riksdagen måtte medgifva, att verkställande styrelseledamoten vid riksbankens afdelningskontor i Östersund Olof Larsson finge från och med månaden näst efter den, hvarunder han afginge från sin nämnda befattning, under sin återstående lifstid från riksbanken uppbära en årlig pension af 2,500 kronor.

Herr Hägglund: Bankoutslottet har i sitt föreliggande utlåtande enhälligt hemställt, att pension måtte beviljas åt verkställande direktören vid riksbankens afdelningskontor i Östersund Olof Larsson med 2,500 kronor. Då utskottets utlåtande är enhälligt, torde det för mig vara omöjligt att vinna bifall till den åsikt, som jag anser vara riktig. Men jag anser mig icke desto mindre böra uttala min mening.

Såsom af betänkandet framgår har verkställande direktören för kontoret i Östersund herr Olof Larsson under sin tjänstetid fullgjort sina åligganden med nit och skicklighet. Detta intygas af bankofullmäktige, hvilka ansett, att han borde komma i åtnjutande af pension med 3,000 kronor. Såsom skäl för afprutningen framhålles, att herr Larsson tjänstgjort såsom verkställande direktör för afdelningskontoret allenast 18 år. Men han har dessförinnan varit ledamot i styrelsen för samma kontor under 12 år, sålunda har han tjänstgjort sammanlagdt 30 år. Han fyller om några månader 70 år, och det synes mig, att äfven den höga åldern bör i någon mån ersätta den brist i de 35 tjänsteåren, som fordras för erhållande af full pension. För ordinarie tjänsteman, hvilket Larsson icke varit, utgör full pension 5,000 kronor. Det synes mig under sådana förhållanden,

som om det varit billigt, att herr Larsson fått hvad bankofullmäktige föreslagit eller 3,000 kronors pension.

Jag nämnde nyss, att herr Larsson icke varit ordinarie tjänsteman. Detta har för honom under hans tjänstetid haft ur ekonomisk synpunkt menliga följder. Han har icke förrän under de senaste åren erhållit ålderstillägg, och han har, då han af sjukdom varit hindrad att tjänstgöra, måst själf aflöna ställföreträdare. Jag kan dessutom lämna den upplysningen, att han under sin tjänstetid i riksbanken vid ett par tillfällen haft erbjudanden om förmånligare plats, hvilka han dock afböjt, och i stället behållit platsen i riksbanken, ehuru den var långt mindre aflönad.

Mig har meddelats, att en af orsakerna, hvarför afprutningen ägt rum, skulle varit, att herr Larsson ansågs vara i god ekonomisk ställning, och att han därför under sin återstående lifstid kunde mycket väl nöja sig med en pension på 2,500 kronor. Denna uppgift är emellertid, vågar jag bestämdt förklara, alldeles oriktig. Förhållandet är det motsatta.

Jag tillåter mig därför till denna kammare hemställa, att kammaren ville bifalla bankofullmäktiges förslag och således bevilja herr Larsson en pension af 3,000 kronor i stället för den af utskottet föreslagna pensionen å 2,500 kronor.

Friherre von Schwerin: Jag hade verkligen knappast trott, att jag skulle behöfva uppträda i denna enkla fråga. Om herrarna läst igenom betänkandet, hafva herrarna funnit, att 35 tjänstår erfordras för att få full pension. Om herr Larsson varit pensionsberättigad, skulle han således, då han tjänstgjort allenast halfva tiden, haft rätt till pension motsvarande hälften af sin till 5,000 kronor uppgående aflöning. Således är 2,500 kronor det högsta pensionsbelopp som för honom kunnat komma i fråga. Såsom herrarna se, är bankoutskottets betänkande utan reservationer, men jag kan upplysa, att meningarna voro rätt delade inom utskottet, och att man gick till votering. Men man voterade icke om en pension på 2,500 kronor eller på 3,000 kronor utan om en på 2,500 kronor och någonting annat. När utlåtandet emellertid är enhälligt och medkammaren nyss utan votering godtagit det af utskottet föreslagna pensionsbeloppet, förmodar jag, att äfven denna kammare skall godkänna utskottets betänkande, till hvilket jag yrkar bifall.

Herr von Friesen: Då utskottet i sitt utlåtande frångått det af fullmäktige framställda förslaget, har jag ansett mig böra yttra några ord till belysning af frågan.

Förhållandet är, att till verkställande direktörer vid riksbankens afdelningskontor antagas numera enligt sedan många år tillbaka gällande praxis endast personer, som äro tjänstemän i riksbanken och redan på den grund hafva rätt till pension. Pensionen höjes under vissa förhållanden något med hänsyn därtill att pensionstagaren varit verkställande direktör. Emellertid har det förr i tiden ansetts lämpligare att särskildt vid ett par norrländska kontor, de i Luleå och

Angående pension åt verkställande styrelseledamoten vid riksbankens afdelningskontor i Östersund.
O. Larsson.
(Forts.)

Angående
pension åt
verkställande
styrelseleda-
moten vid
riksbankens
afdelnings-
kontor i
Östersund
O. Larsson.
(Forts.)

Östersund, till verkställande direktörer taga andra personer än tjänstemän i riksbanken.

Frågan rör sig nu om tjänstgörande verkställande direktören vid kontoret i Östersund, herr Olof Larsson i Häste, för hvilken föreslagits pension. Han inträdde i styrelsen för afdelningskontoret i Östersund år 1880 eller samma år kontoret inrättades. Därefter har han tjänstgjort såsom vanlig styrelseledamot i 12 år och såsom verkställande styrelseledamot i 18 år. Såsom verkställande styrelseledamot sköter han en befattning, som helt och hållet är likställd med en tjänstemans. Han skall vara på kontoret längre än någon annan af tjänstemännen. Han skall vara där tidigare och gå senare än någon annan från kontoret. Det är, syntes det fullmäktige, en tjänstemans befattning han innehaft. Emellertid som han icke är tjänsteman, är honom icke i bankoreglementet tillerkänd någon pensionsrätt. Och det är därför visserligen en välvilja af Riksdagen, om den beslutar för honom en pension, fastän han icke varit tjänsteman.

Nu ha bankofullmäktige ansett, att då han *i sak* varit tjänsteman, om också icke *till formen*, det skulle vara orättvist, om han icke skulle få någon pension. Och i detta hänseende har bankoutsiktet välvilligt instämt med oss. Äfven bankoutsiktet har ansett, att hans tjänst varit af den beskaffenhet, att en pension för honom är fullt motiverad. Det är endast, såsom den föregående ärade talaren nämnt, i fråga om beloppet, som skiljaktighet rådt. Fullmäktige ha, såsom de säga, »med afseende å hans tjänstgöringstid» föreslagit beloppet till 3,000 kronor. Bankoutsiktet har af skäl, som den näst föregående talaren anförde, sänkt beloppet till 2,500 kronor. Jag anser mig då vara pliktig redogöra för på hvilka grunder fullmäktige kommit till det af dem föreslagna beloppet. Det är sant, att herr Larssons tjänstetid som verkställande direktör har varit endast 18 år, och att antalet tjänsteår, som fordras för att en tjänsteman i riksbanken skall erhålla pension, är 35. Men det är att märka att herr Larsson, innan han blef verkställande styrelseledamot, varit ledamot af styrelsen för kontoret och hade varit det i 12 år. Då syntes det fullmäktige, att den omständigheten här borde tagas i betraktande. Till en sådan uppfattning kommo bankofullmäktige af det skälet, att i den civila pensionslagen af år 1907 finnes föreskrifvet, att tjänsteman får vid beräkning af rätten till pension såsom tjänsteår tillgodoräkna sig icke allenast ordinarie tjänst, som han beklädt, utan jämväl extra ordinarie tjänst. Nu vet jag icke, huru pass vidlyftig denna extra ordinarie tjänstgöring är för de nämnda extra ordinarie tjänstemännen. Att den icke är så vidlyftig som för de ordinarie torde vara allmänt bekant. Det händer till och med, att blott de skriva in sig i verket som extra ordinarie, få de räkna sig den tid, som därefter förflyter, till godo såsom tjänsteår för pension, äfven om deras tjänstgöring är mycket minimal. Jag har själf varit med som bankofullmäktig att tilldela pension åt en tjänsteman, som fick räkna sig till godo tjänsteår, som han haft såsom sergeant vid ett landsortsregemente, och den tiden hade sergeanterna icke så mycket att göra, som de möjligtvis nu ha. I analogi härmed ansågo fullmäktige, att det icke var rättvist, att den tid, han varit vanlig styrelseledamot — låt vara

att han då icke hade en tjänstgöring, motsvarande en tjänstemans — icke skulle i *något* hänseende räknas honom till godo, om man nu öfver hufvud taget ansåg honom berättigad till pension. Det var 12 år, han varit ledamot af styrelsen vid kontoret. Om nu dessa 12 år finge med afseende å tjänstgöringens beskaffenhet räknas såsom 3, syntes det, i jämförelse med hvad civila extra ordinarie tjänstemän i det hänseendet få räkna sig till godo, icke vara för mycket tilltaget. Om man lägger dessa tre år, som uppstå genom reduktion af de 12 åren, till de 18 år, han har som verkställande styrelseledamot, får man 21 år, och pensionen borde då, med användning af ett beräkningssätt, som jämväl utskottet sedermera ansett lämpligt att följa, bli $\frac{21}{35}$ eller $\frac{3}{5}$ eller 60 % af hel pension, och 60 % af 5,000 kronor är 3,000 kronor.

Angående pension åt verkställande styrelseledamoten vid riksbankens afdelningskontor i Östersund
O. Larsson.
(Forts.)

Jag har endast velat anföra detta för att visa, att fullmäktige enligt min uppfattning haft fullgoda skäl för det förslag de framställt.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, af herr *Hägglund*, att utskottets hemställan måtte bifallas, med den ändring att pensionsbeloppet bestämdes till 3,000 kronor.

Härefter gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 2 och 4 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 35, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen m. m.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion nr 146, hade herrar *Hjalmar Branting, Carl Lindhagen, Herm. Lindqvist, C. G. Lindley, A. C. Lindblad, Ernst Blomberg, Ernst Söderberg, Knut A. Tengdahl, J. Hasselquist, R. Hj. Rissén, J. Th. Johansson, Sven Persson, K. A. Borg, J. Aberg, J. A. Wallin, N. Edv. Lindberg, C. E. Svensson, E. C. Kropp, Värner Rydén, Sven Linders, Nils Persson, O. H. Waldén, Aug. Nilsson, A. J. Christiernson, G. A. Strömberg, F. W. Thorsson, Emil Kristensson, G. A. Rundgren, N. A:son Berg, J. Forssell, E. A. Leksell, Viktor Larsson, Bernh. Eriksson* och *L. J. Carlsson* hemställt, att Riksdagen ville

1:o) för sin del besluta att återställa 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen till den lydelse, dessa §§ hade före 1899 års lagändring;

2:o) för sin del besluta att återställa 10 kap. 14 § strafflagen till det innehåll, denna § hade före 1906 års lagändring;

3:o) för sin del besluta, att straffskalan för majestätsförbrytelse genom smädligt yttrande i tal eller skrift (strafflagen 9 kap. 5 §)

måtte likställas med öfriga straffskalor för kvalificerad smädelse, så att straffarbete bortfaller och bötesstraff kunde ådömas;

4:o) anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, utan afvaktan på en rättegångsreform, taga i öfvervägande på hvad sätt strafflagens bestämmelser om häktning måtte till värnande af den personliga friheten, kunna omarbetas, samt därom äfvensom rörande åklagaremaktens reformering för Riksdagen framlägga erforderliga lagförslag.

Med förmälan att utskottet komme att i annat sammanhang afgifva utlåtande i anledning af det under 4:o) här ofvan gjorda yrkandet, hade utskottet beträffande de ofvan under 1:o), 2:o) och 3:o) framställda yrkandena i föreliggande utlåtande på anförda skäl hemställt

1:o) att ifrågavarande under 1:o) gjorda yrkande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

2:o) att förutnämnda under 2:o) gjorda yrkande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

3:o) att ofvan under 3:o) gjorda yrkande icke heller måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.

Punkten 1.

Beträffande utskottets hemställan under förevarande punkt hade reservationer afgifvits

af herr *Widén*, hvilken likväl ej framlagt sin åsigt, samt

af herrar *Pettersson* från Södertälje, *Jansson* i Edsbäcken och *Lindqvist*, hvilka hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 22 och 24 §§ i 15 kap. strafflagen skulle erhålla samma lydelse, som de hade före deras genom lagen den 10 juli 1899 antagna nya lydelse.

Herr *Löfgren*: Herr talman, jag ber att få yrka bifall till den afgifna reservation med hemställan om en återgång till den lydelse 22 och 24 §§ i 15 kap. strafflagen ägde före den s. k. Åkarpslagens antagande.

Då denna lag på sin tid antogs, skedde det, som bekant, trots högsta domstolens och våra främsta juristers afstyrkande. I denna kammar var det särskildt lagutskottets nuvarande ärade ordförande, som med synnerlig skärpa och klarhet framhöll obilligheten och faran af en sådan lagstiftning, som den ifrågavarande. Icke heller kan lagutskottet nu alldeles förneka lagens brister. Med hänvisning till 1908 års utskottsbetänkande erkänner lagutskottet nu, som det gjorde 1908, att lagen »icke uppfyller de anspråk, som från formellt juridisk synpunkt kunna ställas på densamma». Men om utskottet sålunda tyckes medge, att den s. k. Åkarpslagen är från juridisk, det är rättslig synpunkt, angräplig, synes mig också därmed vara sagdt, att lagen är förkastlig. En lag, som icke är rättvis, måste i tillämpningen blifva obillig.

En reträtt ut ur medgifvandet om lagens rättsliga brister erhålles icke genom att med utskottet påstå, att dessa fel blott äro af formell art, att lagen i sak är rättvis. Nej, ty ett sådant påstående är inte riktigt, det vederlägges helt och hållet, om man tar del af de invändningar mot lagen, åt hvilka särskildt lagutskottets nuvarande ärade ordförande under 1899 års debatt gaf ett pregnant uttryck. Han visade då, som det synes mig till full evidens, att lagen var obehöflig, obillig och farlig. I Andra kammaren underströk dessutom herr Husberg, att lagen i sin tillämpning måste medföra mycken osäkerhet och oklarhet, särskildt vid afgörandet af när i detta fall straffbart hot skulle anses föreligga. Kallar man synpunkter, sådana som dessa, för formella, ja, då vet jag sannerligen inte, hvar gränsen mellan saksål och formsål skall sättas.

*Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.
(Forts.)*

Lagens innehåll är för välkändt för herrarna, äfvenså de rättsliga invändningarna emot den, för att jag skulle anse nödigt att närmare ingå härpå.

Endast en ofta förut fastslagen sak vill jag i detta sammanhang beröra. På olika håll i landsorten ha möten nyligen hållits af organiserade arbetare, som fattat resolutioner med kraf på lagens bibehållande. Dessa uttalanden hvila uppenbarligen på en missuppfattning om hvad som skulle hända, om lagen borttoges. Man synes tro, att våld och hot mot s. k. strejkbrytare då skulle bli straffria — ja, till och med få en viss sanktion genom lagens afskaffande. Härvid tyckes man alldeles glömma att man inte kan försöka tvinga en annan till något utan att använda fysiskt våld eller också hot eller kanske i lindrigaste fall ärekränkning, men alla dessa former för försöket till tvång äro ju straffbara i och för sig och en särskild bestämmelse härom är därför obehöflig.

Ja, invänder man, det må vara sant, men detta allmänna straffskydd är inte tillräckligt, rätten till arbete är af den vikt för både den enskilde och samhället, att en kränkning af denna rätt bör straffas särskildt strängt.

För att bedöma värdet af detta påstående är det nödvändigt att se till, hvad syftet med lagen egentligen varit och är. Den populära uppfattningen är den, att lagen uteslutande tillkommit för att skydda den enskilde arbetsvillige, att värna om dennes försörjningsrätt. 1899 års lagutskott uttryckte denna sida af saken så, att det gällde »att skydda välsinnade arbetare mot obehöriga sidoinflytelser». Men samtidigt sades det tydligt nog ifrån, att hufvudsyftet med lagen var att tillgodose samhällets lugna ekonomiska utveckling, »att stäja det ofog, som fackföreningar och strejkkledare bedrifva genom att framkalla eller befordra oberättigade och skadliga arbetsinställelser». Alltså, samhällets och arbetsgifvarens intresse af att få arbetet utfördt var det i hufvudsak bestämmande motivet för lagens antagande, och samma motiv afgör otvifvelaktigt än i dag frågan om lagens bibehållande. Det är således inte den personliga kränkning, som ligger i hvarje försök att tvinga en människa, utan faran för *effekten* af detta försök, faran för att den antastade skall förmås att delta i arbetsinställelsen, det är denna fara, som skulle motivera det högre, särskilda straffet.

Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.
(Forts.)

Nu frågas, hvad är det som skulle berättiga samhället och den enskilde till starkare straffskydd mot försök till tvång att inställa arbete, jämfördt med andra försök till tvång? Svaret på denna fråga bör, äfven från lagstiftarnes synpunkt, ställa sig helt olika nu och vid tiden för lagens tillkomst. Då kunde man tänka sig att hvad som betecknades såsom »fackföreningssofog» skulle kunna stäfjas bland annat med speciellt straffskydd för arbetsvilliga. Nu däremot är sammanslutningen tidens erkända lösen för såväl arbetsgivare som arbetare. Med nya bestämmelser om kollektivafvalet vill man slå fast föreningsväsendet som det typiska och normala i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare — regeringens förslag till Riksdagen utgår från att äfven strejken *kan* vara berättigad — huru kan man då efter ett strängare mått straffa den, som söker tvinga annan att göra gemensam sak med en strejkande fackförening, än den, som vill tvinga den andre till exempel till ett brott? Och hvarför ställes arbetaren i en annan ställning än arbetsgivaren, hvars förening har fria händer att utöfva lockouttvång? Våld och hot äro alltid förkastliga och alltid straffbara, men med föreningsväsendets utveckling följer, att, äfven från den s. k. Åkarpslagens utgångspunkt sedt, det *särskildt* brottsliga i en påverkan för deltagande i strejk alldeles förlorat sin ursprungliga karaktär. Allteftersom organisationen griper omkring sig, förlorar också en lagstiftning, sådan som den ifrågavarande, hvarje intresse för arbetarne själtva. Så är det ingen hemlighet, att äfven det icke socialistiska Svenska arbetarförbundet och dess ledande män betacka sig för lagar sådana som denna. Lagens praktiska syfte var företrädesvis att begränsa fackföreningstvånget med ty åtföljande strejktvång. Detta syfte har förfelats, lagen har i så måtto visat sig överksam och har sålunda tjänat hvad dess upphöfsmän ansågo såsom *nyttigt* lika litet som den befrämjat rätt och billighet.

Emellertid säga 1908 och innevarande års lagutskott, att erfarenheten om lagens tillämpning *icke* besannat de farhågor för en obillig och ojämn rättsskipning, som uttalades vid lagens tillkomst. Hvad särskildt angår den obestämdhet, som vidlåder begreppet hot såsom förutsättning för straffbart försök till brott enligt denna lag, tröstar oss utskottet med, att hot icke straffats i andra fall, än då det varit af den allvarliga beskaffenhet, att det inneburit fara för det brottsliga syftets förverkligande, d. v. s. den hotade personens arbetsinställelse.

Ja, det säger utskottet om sin erfarenhet af saken, men jag vågar påstå, att det motsatta förhållandet just gjort sig gällande. Alla de betänkligheter, som reste sig mot lagen vid dess tillkomst, ha framträdt äfven i praktiken, och det i dubbelt mått. Den rena upphetsning till åtal, som ligger i lagens ordalag, i dess utpekande af en särskild samhällsklass, har förmått våra åklagare att häkta och åtala i en oanad utsträckning och på ett sätt, som otvifvelaktigt icke legat inom lagens ursprungliga mening. Just det uttänjbara i uttrycket hot har gifvit ett stöd åt häktningsåtgärder för sådana handlingar, som i och för sig icke bort anses straffbara.

Samtidigt synes mig äfven domstolspraxis hafva utsträckt lagens

tillämplighet längre än som kanske varit afsedt. Likväl måste man hålla domstolarna räkning för att de i allmänhet korrigerat de svåraste af de upprepade missuppfattningar, för att begagna ett lindrigt uttryck, hvartill polis- och åklagarvakten här gjort sig skyldig. I en motion, som behandlas härnäst på föredragningslistan, har jag sökt påvisa det värsta missförhållandet härvidlag — de ofta oerfarna och osjälfständiga s. k. polisuppsyningsmännens häktnings- och åtalsrätt inom de större samhällena på landsbygden. Jämför man antalet häktade, fast bosatta personer med antalet af dem, som sedan frikänts eller dömts till straff, som pekar på att häktning icke bort ske, skall man särskildt i fråga om åtal för brott mot den nu ifrågavarande lagen finna disproportionen oskäligt stor. Det är godt och väl att ha domstolarnas korrektiv att lita till, men det är inte godt, vare sig för den enskildes säkerhet eller för befrämjandet af en rätt allmänanda eller för samhällsmaktens auktoritet, att obefogade åtal ske, att häktning, hvarpå sedan följer frigifvande eller bötesstraff, blir hvardagsmat för vårt lands arbetarbefolkning.

Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.
(Forts.)

Här synes mig det afgörande skälet ligga för lagens afskaffande. Under debatten här i kammaren vid lagens tillkomst yttrade lagutskottets nuvarande ordförande, att han, speciellt ur försvarets synpunkt, ansåge lagen farlig, ty han menade, att det i farans stund inte vore likgiltigt för ett land, att en mängd af dess medborgare äro dömda som brottslingar. Detta yttrande föranledde en af de följande talarne till en ironisk anmärkning om det bristande sammanhanget mellan denna fråga och försvarsfrågan. Den tanke, som tagit sig uttryck i det citerade yttrandet, kan dock inte tillbakavisas med några skämtsamma anmärkningar. Allt det, som är ägnadt att stärka eller rubba ett folks vördnad för lagarna, dess respekt för lagarnas verkställighet, dess känsla af likhet inför lagen och dess samhörighet som ett folk — allt detta är i ordets djupaste mening en försvarsfråga. Då jag ur dessa synpunkter anser den ifrågavarande lagen hvarken billig eller gagnelig måste jag herr talman, fordra dess afskaffande.

Herr Karlsson: Det kan leda till betänkliga följder, om, såsom icke allenast i detta ärende skett, ett parti inom riksdagen söker underställa en del rättsfall, som angå deras meningsfränder, Riksdagens slutliga pröfning. En gensaga mot ett sådant försök har lagutskottet redan gjort. För min ringa del skall jag endast be att få afgifva en protest mot skildringen af det sätt, hvarpå en del mål blifvit af vissa underdomstolar behandlade. Denna skildring är partisk och missledande. På sidan 6 i utskottets betänkande, rättsfall nr 4, talas det om, hurusom Västerås rådstufvurätt dömt en person för hotelser vid ett besök hos en arbetsvillig. Det är icke riktigt, som det står, att det var *ett* besök. Vid upprepade tillfällen, åtföljd af ett större eller mindre antal arbetare, som stannade utanför bostaden, besökte denna person den arbetsvillige, och följden blef, att den arbetsvillige nedlade arbetet. Och när han efter några dagar återtog detsamma, blef han fortfarande utsatt för trakasserier af den tilltalade. Det står i referatet, att den tilltalade dömdes med stöd endast af

Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.

(Forts.)

målsägandens och hans hustrus uppgifter. Detta är fullkomligt oriktigt. Han dömdes hufvudsakligen på grund af sitt eget erkännande.

Vidare talas det i rättsfall nr 5 om, att några personer varit tilltalade därför, att de funnit sig utanför en spinnerifabrik, där en del kvinnor återupptagit arbetet. Det var en skara på 300 å 400 personer, som infann sig utanför fabriken, när dessa arbeterskor en afton efter slutadt arbete lämnade fabriken. Denna stora skara, som samlade sig, utgjorde ju i och för sig ett ganska kraftigt hot, och ordningen stördes ju givetvis af en sådan folksamling. Den stördes också till den grad att större delen af stadens polisstyrka måste utkommenderas, och hade icke militär funnits till hands, när arbeterskorna återvände från fabriken, hade sannolikt flere oroligheter inträffat. Nu blef endast en polisman utsatt för misshandel. Där inträdde också den effekten, att de arbetsvilliga icke vågade fortsätta sitt arbete, utan slutade dagen eiter, sedan de varit utsatta för förföljelsen.

Sedan är det ett rättsfall, som icke berör den nu föreliggande punkten i utskottets betänkande — det refereras på sid. 11 — men då jag nu har ordet, skall jag be att få lämna den uppgiften, att icke heller detta referat är riktigt. Det står där, att de arbetare, som blifvit dömda, endast *ett ögonblick* betraktat de arbetsvilliga. Ja, ett ögonblick är ju en mer eller mindre lång tid, men sanningen är emellertid, att de icke aflägsnade sig, förrän polis kom till och körde dem från platsen.

Samma partiskhet och ovederhäftighet torde nog ha gjort sig gällande i referaten af rättsfallen vid de öfriga underdomstolarna. Det är mot detta, som jag velat nedlägga min protest.

Jag tror för min del, att denna lag, så som den nu är affattad, *kan* vara till nytta och verkligen *varit* det. Och om den är i formellt afseende bristfällig, så vore det väl bättre att göra rättelser däruti än att, som reservanterna, yrka, återställa lagrummen till samma lydelse, som de hade före deras genom lagen den 10 juli 1899 antagna nya lydelse. För arbetsvilliga arbetare är det ju alltid under tider, då strejk råder, en trygghet att hafva en lag sådan som nyssnämnda. Och jag har här i min hand en tidning från Vestmanlands län, i hvilken ett antal arbetare vid Bultfabriken i Hallstammar protesterar mot den vid årets riksdag framlagda motionen om återställande af strafflagens 15 kap. 22 och 24 paragrafer till den lydelse, de hade före 1899 års lagändring.

»Vi bestrida», heter det, »att nämnda lagparagrafer äro »klasslagar», emedan de som tilläventyrs vilja »tvinga någon, utan laga rätt eller med missbruk af sin rätt, genom våld eller hot», icke hafva något existensberättigande och icke äro någon klass, som lagen kan erkänna.

Vi förklara vidare som vår åsikt, att det är individens oförytterliga rätt, att själf och utan tvång bestämma, när, hvar och hur han skall sig själf ärligen försörja, samt att *strejkrätten* såsom lagligen tillåten icke får omfatta orättvist *strejktvång*.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr af Ekenstam. Herr talman, mina herrar! Det må vara mig tillåtet att med några ord rikta mig emot den första ärade talaren. Jag vill då endast erinra om, hvad herrarna naturligtvis alla veta, att det i detta ögonblick icke är fråga om att införa en ny lagstiftning sådan som den, mot hvilken motionärerna hafva vändt sig. Den lagstiftningen är ett faktum; vi hafva således att pröfva den såsom sådan, att se till, huru den verkar i vårt samhälle, och därefter afgifva våra vota. Då således den första talaren säger, att vi också skola anlägga 1899 års lagstiftares synpunkt, när vi se på den saken, torde han i någon mån misstaga sig, därför att denna synpunkt utan tvifvel i mångt och mycket genom erfarenheten och omständigheterna visat sig icke hålla streck. Om vi nu hafva den saken klar, att denna lagstiftning, att detta faktum finns, blir frågan således endast: är det så alldeles säkert, att därför att, såsom den förste talaren sade, lagen är juridiskt angriplig, den också skall betecknas såsom förkastlig. Likhetsstrecket där torde väl kanske vara tämligen hastigt tillkommet. Det är nog så, att på åtskilliga håll kunna vi träffa på lagar, som kunna vara juridiskt angripliga men det kan dock hända, att under de förhållanden, under hvilka de lagarna verka, de visat sig lämpliga och nyttiga. En idealisk lagstiftning få vi väl aldrig i denna bristfälliga värld; vi måste väl ändå se till, att vi få någonting, som anpassar sig efter de förhållanden, under hvilka vi lefva. Skola vi då öfver hufvud taget säga, att den tidpunkt, vid hvilken vi nu lefva, och att de erfarenheter, vi hafva, göra det för oss önskligt, nyttigt och lämpligt, att företaga ändringar i den föreliggande lagstiftningen? För min del kan jag det icke. Ja, jag vill till och med påstå, att en hel del af de rättsfall, som i motionen äro anförda, icke alls — om vi rätt läsa dem — göra den verkan, motionärerna hafva åsyftat.

Nu är det i detta fall icke blott vår uppfattning, eller rättare sagdt, den uppfattning vi såsom arbetsgifvare eller i allt fall såsom icke kroppsarbetare kunna hafva, som äger värde. Men vi hafva ju å andra sidan, såsom äfven den förste talaren nämnde, en enquête i frågan, som riktat sig till icke-socialistiska arbetare, och frågat desse, som väl hafva kännning af lagen: vill ni vara af med lagen? Svaret har blifvit, såvidt jag vet, att de alla enstämmigt uttryckt sin önskan, att denna lag måtte få förbli.

Nu säger den förste talaren, att de svar, som sålunde inkommit, kanske icke få så alldeles noga fattas såsom riktiga svar på den framställda frågan; talaren har förmenat att de som svarat troligtvis utgått från synpunkter, och förutsättningar, hvilka icke äro alldeles inpassande på denna fråga. Huruvida så är förhållandet eller icke, vill jag icke sätta mig till doms öfver; men hvad jag alldeles säkert vill säga, är, att jag icke heller kan anse, att den förste talaren må betraktas såsom domare i den saken. Och så långt anser jag dock, att våra arbetare hafva kommit i upplysning — äfven de, som icke tillhöra de socialistiska fraktionerna, och kanske ofta de framför andra — att de kunna afgöra, hvad den fråga gäller, som blifvit ställd till dem.

Under sådana förhållanden torde man väl få säga, att erfarenheten visat, att den lagstiftning, som här går under namn af Åkarpslagen, har visat sig vara nyttig och nödvändig för vårt samhälle och

Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.
(Forts.)

Angående ändring af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen. (Forts.) att de personer, hvilka genom denna lag skulle erhålla skydd, anhålla och önska att icke någon ändring häri må göras. Fördenskull kan jag icke finna annat, än att det är vår plikt att bibehålla den; och jag har för min del icke annat yrkande, herr talman, än att utskottets hemställan måtte bifallas.

Herr Stendahl: Herr talman, mina herrar! Då jag i utskottet har varit med om behandlingen af här föreliggande ärende, ber jag att få yttra några ord i saken.

Det är sant, att när denna så kallade Åkarpslag tillkom, de juridiska myndigheterna i vårt land icke voro synnerligen för den. Detta bör likväl icke nu åberopas såsom skäl för lagens olämplighet, ty det har visat sig, att lagen tillgodosett ett oafvisligt behof, och nu är den af de juridiska myndigheterna erkänd såsom, om än icke så väl skrifven, dock nödvändig, åtminstone till dess vi få något bättre att sätta i stället.

Det har också visat sig, att man i utlandet på flera ställen har stiftat liknande lagar, nästan ordagrant afskrifna af den nu ifrågasvarande, från visst håll så förkättrade lagen.

När motionärerna hafva sökt framdraga skäl emot lagen, så hafva de anfört sina exempel mycket ensidigt; och jag vill nästan säga, att de hafva färglagt dem så pass mycket, att hvar och en, som läser dem, lätt kan se, att afsikten med de anförda skälen är att narra dem, hvilka icke fullt kunna hafva tillfälle att bedöma dem.

En ärad talare, borgmästare Karlsson, anförde en del af motionärerna anförda fall, som gällde förhållanden i Västerås; och jag kunde anföra flera af de andra anförda fallen och visa, att om de icke äro fullständigt osanna — hvilket de icke äro — så är sanning och lögn där blandade med hvarandra. Ett sådant sätt att bevisa bör anses vara ganska farligt och icke tillmätas för mycket värde.

Hvad är det egentligen som gör, att man från motionärernas håll har så mycket emot denna lag? Jo, det är, att däri omnämnda brott hafva kommit att lyda under allmänt åtal.

Liknande brott äro enligt gällande strafflag i öfrigt, när de icke ske under strejk eller för att tvinga till iuställande af arbete, straffbara, men det kan endast ske på målsägarens åtalan.

Vidare är det som klandras, att försök till brottet här har blifvit straffbart.

Man andrager däremot, att då lagen i öfrigt endast i några få och svåra fall straffar försök till brott, så borde de icke straffas i den så kallade Åkarpslagen omnämnda brotten i detta afseende.

Den bevisföringen kan jag icke gilla, men anser, att försök till brott i många fall, där vår strafflag icke nu upptager straff för sådana brott, borde blifva straffbara.

Den brottsliga handlingen, det brottsliga uppsåtet och den brottsliga gärningen äro från brottslingens sida lika stora. Om han kommer till att göra skada eller utföra brottet är ofta icke beroende på honom utan på andra omständigheter, och därför anser jag för min del att i detta fall är det fullt berättigadt, att försöket straffas.

För att ett sådant brott, som det här är fråga om, skall lyda

under allmänt åtal finns äfven ett annat tungt vägande skäl. De personer, som utsättas för brottet, äro vanligen så uppskrämde och rädda, att de icke våga uppträda mot sina förtryckare. Då måste det väl vara det allmännas plikt att taga dessa människor under sitt skydd, och lagen bör skydda dem. Men lagen bör naturligtvis icke stå där såsom en tom bokstaf, utan bör kunna tillämpas, och villkoret för tillämpningen i detta afseende är, att brottet lyder under allmänt åtal. Jag har en ganska stor erfarenhet med afseende å ifrågavarande brott och kan försäkra kammarens herrar ledamöter, att man ofta träffar på, att personer, som blifvit utsatta för sådana brott, när man hör dem såsom målsägare, icke våga tala om hvad som förekommit, ja, ofta icke ens våga lämna någon ledning för brottslingens gripande. Detta bör väl om något vara ett bevis för nödvändigheten af att sådana brott måste lyda under allmänt åtal, så att de åtminstone i en del fall, där så möjligen kan ske, kunna blifva straffade, ty i annat fall kan en lag, om hvilken man får den uppfattningen, att den icke kan tillämpas, gifvetvis icke tilltvinga sig någon aktning af brottslingarne.

Den förste ärade talaren sade, att våld och hot äro alltid förkastliga och straffbara. Jag är fullt enig med honom om att våld och hot alltid äro förkastliga, och de borde därför alltid vara straffbara. Men straff kan naturligtvis åstadkommas endast, där det kan åtalas, och om vi taga bort lagen, den ifrågavarande lagen, så kan, mina herrar, säkerligen knappast något åtal för sådant brott vidare komma i fråga. Jag är icke emot en ändring af lagen, men jag vill icke taga bort den, förrän vi hafva något annat och bättre att sätta i stället, och det hafva vi icke.

En annan sak, hvilket gör det svårt att åtala brotten, är, att de som begå brotten skyddas af de sammanslutningar, till hvilka de höra; dessa betala advokater, som ställa sina kunskaper och sin bästa förmåga i tjänst att skydda emot straff. Ofta göra de naturligtvis det mot betalning, men det finns också sådana, som gärna uppträda i sådana mål för att göra sig populära. Det är en gammal känd sak — förlåt, att jag använder ett sådant uttryck — att det att skälla på åklagare och polis har blifvit ansedt vara detsamma som frisinne, och på den stegen hafva också sådana frisinnade herrar klättrat upp. Jag tror, att metoden icke längre kommer att lyckas.

Mina herrar, att afskaffa denna lag skulle, såsom jag redan sagt ett par gånger och som jag skall upprepa en tredje gång, gifvetvis göra, att åtal skulle föras af målsägaren, och då blir det inga åtal på dessa brott, utan då finge de föröfvas utan straff. En sådan åtgärd skulle gifvetvis komma att inverka högst menligt på den allmänna säkerheten. Af sådant skäl vågar jag, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Löfgren: Jag skall icke länge upptaga kammarens tid med att bemöta, hvad de föregående ärade talarne sagt, ty i det mesta anser jag, att detta redan är bemött genom de synpunkter, som jag hade äran att först framlägga.

För mig ställer sig frågan så: är lagen rättvis? Är han det

Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.
(Forts.)

icke, så kan jag icke hjälpa, att jag måste motsätta mig den, äfven om den från vissa håll skulle finnas vara nyttig. Jag kan icke anse lagen rättvis och måste därför påyrka, att den afskaffas.

Om vi gå ut ifrån, att det inte blott är rätten att arbeta, som skall skyddas, utan att också samhällets intresse af att arbete utföres ingår som motiv för denna lagstiftning, så kunde man ju, om man anser detta intresse vara särskildt starkt, också vilja utrusta det med särskildt starkt rättsskydd. Vi antaga således, att detta vore riktigt. Men faran med denna lag, helst såsom polis- och åklagareväsendet numera är ordnad, är att en viss handling, utan att utgöra ett brott enligt denna paragraf, lätt får sken af att vara det och att denna presumption anses vara tillräcklig för åtal. Jag skall anföra exempel. Om en arbetsvillig blir slagen eller hotad eller ärekränkt af en person, som deltagar i strejk, så kan det mycket väl hända, och händer mycket ofta — jag vet själf sådana fall där det händt — att detta skett på grund af rent privata motiv, det behöfver icke alls ha skett för att tvinga den personen att deltaga i arbetsinställelsen, men gifvet är, att så snart ett sådant fall förekommer, så ligger presumptionen, skenet, emot den strejkande, och han blir behandlad efter denna lag. Det är just en sådan utsträckning af lagens tillämplighet i olika hänseenden, som jag anser innebära den största faran med densamma, och den utsträckningen utöfver lagens kanske egentliga syfte tror jag knappast någon med förhållandena initierad kan på allvar vilja bestrida. I 15 kap. 22 § strafflagen straffas i första momentet tvång, i andra momentet detta speciella slag af försök till tvång. Man måste ju säga, att för att försök till tvång enligt andra momentet skulle vara straffbart, borde alla de åtgärder vara vidtagna från gärningsmannens sida, som äro behöfliga, för att den med försöket åsyftade verkan må komma till stånd. Han skall hafva gjort allt hvad på honom aukommer, för att det skall anses vara ett fullbordadt försök, och det är endast det fullbordade försöket, som enligt vår rättsåskådning straffas, när försök öfverhufvud är straffbart. Men här har man aldrig garanti för att försöket är fullbordadt eller ens att afsikten med en viss handling är att bringa en person att deltaga i arbetsinställelse. Det är alldeles omöjligt i de flesta fall att utröna, huruvida afsikten varit denna. Då frånser jag sådana fall, som den ärade talaren från Västerås anförde, att en massa strejkande samlas utanför en persons bostad och hota eller ärekränka eller misshandla honom. Men i sådana fall finnes säkerligen rätt för den allmänna åklagaren att ingripa, äfven om vi icke hade denna lagparagraf. Jag medger naturligtvis, att det mest viktiga, som är anfördt till förmån för lagen, är den allmänna åtalsrätten. Men jag undrar, om icke i de allra flesta fall, jag skulle nästan vilja säga alla, där det föreligger ett sådant förfarande, som afses i § 22, åklagaren faktiskt kommer att hafva åtalsrätt, antingen för misshandel eller något annat.

Lagen är icke heller ens från lagstiftarens egen utgångspunkt att anse som *nyttig*. Om syftet med lagen varit att bevaka samhällets intresse af att arbete utföres, har det visat sig, att detta syfte icke har tillgodosetts. I själfva verket har lagen varit i det fallet

alldeles overksam, och jag tror, att den är overksam äfven då det gäller att trygga den enskildes intresse. Det enda sätt, hvarpå den är verksam, är att den uppkallar ett allmänt missnöje, samt att den ger anledning till det påståendet, att alla medborgare icke äro lika inför lagen.

Angående
ändring af
15 kap.
22 och 24 §§
strafflagen.
(Forts.)

Jag vill till sist endast gentemot herr af Ekenstams påstående, att de icke socialistiska arbetarna vilja hafva lagen kvar, säga, att jag har mina motsatta uppgifter och upplysningar från det största af de icke-socialdemokratiska förbunden, nämligen Svenska arbetarförbundet. Jag ser häri ett bevis för riktigheten af min mening därom, att så snart en arbetareorganisation vunnit en viss styrka, har den icke längre intresse af lagen och vill icke hafva den. Det är mycket möjligt, att personer, som tidigare, medan de ännu voro oorganiserade, ja till och med Svenska arbetareförbundet, då det icke var så starkt organiseradt, påyrkade skydd, nu icke hafva någonting emot, om lagen afskaffas, och detta följer just af organisationen och den förändring i åskådning hos enskilde arbetare, som därigenom medförts. Jag ber, herr talman, att fortfarande få yrka på, att lagen skall tagas bort.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afseende på förevarande punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och antaga det förslag, som innefattades i den af herr Pettersson från Södertälje m. fl. vid punkten afgifna reservation.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkterna 2 och 3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 2 och 4 i denna månad bordlagda utlåtande nr 36, i anledning af väckta motioner om reformering af åklagarväsendet m. m.

Uti en inom Första kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 36, hade herr *Eliel Löfgren* hemställt,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, dels att Kungl. Maj:t ville vidtaga de åtgärder, hvartill Kungl. Maj:t med hänsyn till vederbörande myndigheters förfaringssätt att för vissa orter förordna åklagare med obegränsad åtals- och häktningsmyndighet kunde finna anledning, samt eventuellt låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet, dels ock taga under öfvervägande, huruvida och i hvad mån, utan ändring af gällande bestämmelser angående åklagaremyndigheternas organisation, större trygghet i öfrigt måtte kunna beredas sambället och den enskilde i

fråga om sagda myndigheters åtgärder för lagföring af gröfre brott, samt låta utarbета och för Riksdagen framlägga de lagförslag, hvilka i dylikt hänseende kunde anses påkallade.

I sammanhang med berörda, af herr *Löfgren* väckta motion, hade lagutskottet till behandling förehåft en inom Andra kammaren af herrar *Hjalmar Branting*, *Carl Lindhagen*, *Herm. Lindqvist*, *C. G. Lindley*, *A. C. Lindblad*, *Ernst Blomberg*, *Ernst Söderberg*, *Knut A. Tengdahl*, *J. Hasselquist*, *R. Hj. Rissén*, *J. Th. Johansson*, *Sven Persson*, *K. A. Borg*, *J. Åberg*, *J. A. Wallin*, *N. Edv. Lindberg*, *C. E. Svensson*, *E. C. Kropp*, *Värner Rydén*, *Sven Linders*, *Nils Persson*, *O. H. Waldén*, *Aug. Nilsson*, *A. J. Christiernson*, *G. A. Strömberg*, *F. W. Thorsson*, *Emil Kristensson*, *G. A. Rundgren*, *N. A:son Berg*, *J. Forssell*, *E. A. Leksell*, *Viktor Larsson*, *Bernh. Eriksson*, *L. J. Carlsson* väckt, till utskottet hänvisad motion nr 146, såvidt däri under punkt 4:o i motionen hemställts, att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte, utan afvaktan på en rättegångsreform, taga i öfvervägande på hvad sätt strafflagens bestämmelser om häktning måtte, till värnande af den personliga friheten, kunna omarbetas, samt därom äfvensom rörande åklagaremaktens reformering för Riksdagen framlägga erforderliga lagförslag.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på åberopade grunder hemställt,

1:o) att herr *Löfgrens* ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda samt

2:o) att förevarande i herr *Brantings* m. fl. motion gjorda yrkande icke heller måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Reservation hade afgifvits af, bland andra, herr *Widén*, som med instämmande af herrar *Berggren*, *Pettersson* från Södertälje, *Ersson* och *Jansson* i Edsbäcken hemställt, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, huruvida och i hvad mån i ofvan antydda afseende större trygghet måtte kunna beredas vid tillämpningen af häktning-institutet, samt för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill detta öfvervägande kunde föranleda.

Om reformering af åklagarväsendet
m. m.

Punkten 1.

Herr *Löfgren*: Då de i min motion framförda synpunkterna icke synas ha utsikt att vinna någon anslutning, ber jag att i största korthet få yrka bifall till den reservation, som i ärendet afgifvits af herr *Widén* m. fl.

Utskottet har gifvit motionens syfte ett erkännande, i det att utskottet förmält, att den »nuvarande ordningen i omförmälda afseenden icke är tillfredsställande, utan att densamma är i behof af en reglering till större enhetlighet och klarare uttalad kompetens för vederbörande». Af denna utskottets mening synes mig hafva bort följa, att utskottet haft samma uttalande som reservanterna, men då detta icke blifvit fallet, synes det bero därpå, att frågan är under utred-

ning af en kommitté för reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförmåner, som är tillsatt och hvars arbete pågår. För min del finner jag hufvudsaken vara och uttrycker den förhoppningen, att något göres för att ordna denna synnerligen viktiga angelägenhet, vare sig detta sker genom nämnda kommitté eller på annat sätt. Men det synes mig vara af vikt, att Riksdagen uttalar den bestämde önskan, att något verkliggen sker för att efter enhetliga grunder ordna åklagare- och polisväsendet, särskildt på landsbygden, därvid särskildt bör iakttagas, att häktningsinstitutet blir mera tillfredsställande regleradt, än nu är fallet.

Utskottet säger, att de nuvarande bestämmelserna i promulgationslagen om häktning äro tillfredsställande. Jag har för min del icke heller närmast vändt mig mot dessa bestämmelser, utan har endast ansett, att den nuvarande organisationen af polis- och åklagareväsendet på landet icke är ordnad efter de principer, som äro fastslagna i promulgationslagen. Det synes mig nämligen tvifvelaktigt, huruvida Konungens befallningshafvande egentligen har den rätt enligt lag, som nu utöfvas af dem, att tillsätta för större municipalsamhällen och andra större orter på landet polisuppsyningsmän, hvilka hafva både häktnings- och åtalsrätt. Det är i lag bestämdt hvilka myndigheter som hafva häktningsrätt, och det synes mig, att den häktningsrätt, dessa myndigheter hafva på grund af sitt ämbete, lika litet som en annan ämbetsfunktion kan på annan person öfverlätas. Men icke desto mindre har i allmänhet åt polisuppsyningsmännen generellt uppdragits att lagföra, åtala och häkta personer. Detta är desto betänkligare, som icke några som helst kompetensfordringar äro bestämda för dessa tjänstemän. Icke ens samma kompetensfordringar, som för länsmän på landet, gälla för dem, och deras ställning är ännu osjälfständigare.

Med den förhoppning, att frågan kommer att behandlas vare sig af nämnda kommitté eller på annat sätt, ber jag således, herr talman, med åberopande jämväl af utskottets förut berörda motivering, att få yrka bifall till herr Widéns m. fl. reservation.

Herr Afzelius: Jag är ense med motionärerna därom, att garantierna hos oss för en rätt tillämpning af häktningsinstitutet icke äro sådana, som de böra vara. Och därom är också utskottet ense. Jag är ock ense med utskottet därom, att en fullt tillfredsställande ordning på detta område icke kan skapas utan samband med en rättegångsreform. Frågan är emellertid: I afvaktan på denna rättegångsreform — som jag hoppas må komma så snart som möjligt, men som säkert ändå drager ganska länge om — i afvaktan på denna reform, kan ingenting göras under tiden?

En sak är redan dragen under Kungl. Maj:ts pröfning, nämligen frågan, huruvida man icke kan tidigare, än nu sker, få en häktningsåtgärd pröfvad af domstol. En skrivelse i detta ämne afläts af 1904 års Riksdag. Men man kan ju fråga sig, och det hafva motionärerna gjort, om man icke kunde tänka sig, att en häktningsåtgärd underkastas pröfning af en öfverordnad *administrativ* myndighet. Därom

Om reformering af åklagarväsendet m. m.
(Forts.)

Om reformering af åklagarväsendet m. m. (Forts.) har utskottet ett yttrande, som föranlett mig att be att här få säga ett par ord. Det står på sid. 12:

»Redan enligt vår gällande lagstiftning synes det emellertid vara den öfverordnade åklagar- eller polismyndighetens rätt och plikt att gentemot den henne underordnade ingripa för erhållande af rättelse, så snart uppenbar anledning finnes att antaga oriktigt förfarande från den senares sida.»

Det skulle således finnas en rätt och plikt för den öfverordnade myndigheten att ingripa till rättelse därvidlag. Reservanterna, herr Widén m. fl. hafva uttryckt sitt tvifvel, huruvida det verkligen är så, och jag ber för min del att få instämma i detta tvifvel. Jag tror för min del, att den, som har häktningsrätt, har denna rätt på eget ansvar och att han icke är skyldig att såsom underordnad tjänsteman underkasta sig ett direktiv i någon riktning af den öfverordnade. Jag känner icke heller något exempel på, att så förfarits. Vål har det händt, att på frivillig väg, genom öfverenskommelse eller så att säga genom privat påtryckning, något sådant kunnat äga rum, men för en maktutöfning, en utöfning af den legala myndigheten finnes icke utrymme.

Vid sådant förhållande kunde det tyckas som borde jag instämma med reservanterna i det yrkande, som herr Löfgren nyss understödde. Ja, jag skulle ock göra det, ifall jag kunde göra för mig klart, *huru* en sådan sak i sin helhet kunde ordnas, huru vi skulle kunna ordna det så, att häktningsåtgärder i allmänhet skulle kunna underställas öfverordnad myndighets pröfning. Jag kan icke få detta klart för mig, och jag tycker, att herr Löfgren själf i motionen har anfört fullgoda skäl emot en sådan anordning. Det skulle kräva en helt ny apparat, en anordning hos Konungens befallningshafvande, som skulle medföra anställande af nya krafter. Jag tror, som sagdt, att i allmänhet detta icke låter sig göra och jag skulle därför vilja inskränka mig till den punkt, som herr Löfgren särskildt framhållit, nämligen dessa extra ordinarie polistjänstemän, som pröfvats nödiga på grund af utvecklingen i landet, på grund af hopandet af större befolkning här och där på landsbygden. Med afseende på dessa förhållanden skulle jag vilja anse, att det vore riktigt, om man gaf någon bestämmelse, att häktningsåtgärd af sådana polistjänstemän skall prövas inom viss tid af en öfverordnad myndighet. Men hela denna fråga om landtpolisen ligger för närvarande under Kungl. Maj:ts pröfning. Kungl. Maj:ts uppmärksamhet är fäst på just detta, och vid sådant förhållande biträder jag lagutskottets mening, att det icke är nödvändigt att särskildt skriva om den saken. Men då jag således är tillfreds med lagutskottets hemställan, så sker det under den uttryckliga förutsättning, som jag vill stryka under, att i sammanhang med ordnandet af landtpolisen det skall tagas i öfvervägande, huruvida man icke skall kunna föreskrifva, att när sådana där extra polismyndigheter få häktningsrätt, det må kunna ske med det förbehåll att inom en viss kort tid och i en viss ordning, som närmare bestämmes, häktningsåtgärden skall underställas pröfning af den ordinarie åklagaren.

Herr Trygger: Den siste ärade talaren uttalade tvifvelsmål, huruvida ett yttrande i lagutskottets motivering skulle vara riktigt, »att redan enligt vår gällande lagstiftning synes det vara den öfverordnade åklagar- eller polismyndighetens rätt och plikt att gentemot den henne underordnade ingripa för erhållande af rättelse, så snart uppenbar anledning finnes att antaga oriktigt förfarande från den senares sida.»

Om reformering af åklagarväsendet m. m.

(Forts.)

Den ärade talaren syntes däremot hysa den uppfattningen, att enligt gällande rätt den högre myndigheten måste med armarna i kors åse, hurusom den lägre myndigheten i strid mot lag häktade medborgare. Jag vet mycket väl, att denna fråga anses tvifvelaktig, och det har ju lagutskottet själf erkänt, men likväl kan jag icke finna något stadgande i lagen, som tvingar till en tolkning sådan, som den reservanternas vid utskottets betänkande och talaren i fråga gjort gällande. Vi skola komma ihåg, att när en polis- eller åklagarmyndighet t. ex. häktat en person, som enligt lag icke bort häktas, har han gjort sig skyldig till ett brott, och enligt min mening är det en allmän rättsgrundsats hos oss, att, när ett brott blifvit begånget, har administrativ myndighet rättighet att, äfven innan brottet blifvit underkastadt domstols bedömande, såvidt möjligt återställa det rättstillstånd, som genom brottet i fråga uppenbarligen blifvit kränkt, och således i detta fall att upphäfva häktningen och släppa den ifrågavarande personen lös. Jag tycker verkligen, att det skulle vara rent upprörande, om svensk rätt vore sådan, att om t. ex. en länsman mot lag häktat en person, skulle icke Konungens befallningshafvande och naturligtvis icke heller Kungl. Maj:t kunna släppa honom lös, utan han finge sitta i fängelse tills domstol kommit till sammans och pröfvat saken. Jag säger, att saken kan anses i viss mån tvifvelaktig, men när det gäller en tvifvelaktig lagtolkningsfråga, anser jag för min del, att man bör tolka lagen så mycket som möjligt efter billighet, och jag tycker, att billigheten talar för den af utskottet intagna ståndpunkten.

En annan sak är, att nu gällande lag icke ger den häktade någon besvärsmätt från en lägre myndighet till en högre. Det är alldeles gifvet. Men däremot att den högre myndigheten af sitt eget initiativ, föranledt af anmälan från den häktade eller någon annan, skall släppa lös en person, som olagligt blifvit häktad, tror jag är svensk rätt.

Herr Afzelius: Jag skall naturligtvis icke tvista med lagutskottets ärade ordförande om detta, men jag ansåg det vara skäl, att man gaf en varningssignal i afseende på den lagtolkning, som fått sitt uttryck i lagutskottets betänkande. Jag delar, som sagdt, icke alls den uppfattningen. Jag menar, att den hvilken lagen ger häktningsrätt, den har denna rätt på eget ansvar. Det finnes ingen antydning om, att man skulle hafva något remedium från den myndigheten till någon annan myndighet. Man må anse det vara ledsam, vara ett fel, men det är så enligt min uppfattning.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i

Om reformering af åklagarväsendet m. m. (Forts.) afseende på förevarande punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, af herr *Löfgren*, att kammaren skulle, med afslag å utskottets hemställan, antaga det förslag, som innefattades i den af herr *Widén* m. fl. vid utlåtandet afgifna reservation.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Aflämnades och bordlades följande motioner:

nr 73, af grefve *Hamilton, Alexander*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om vissa arbetsaftal;

nr 74, af friherre *Fleming*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse af 25 kap. 22 § strafflagen;

nr 75, af herr *Hildebrand*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om kollektivafattal mellan arbetsgifvare och arbetare; samt

nr 76, af herr *Bergström*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående uppgifter om befolkningens yrken för folkräkning den 31 december 1910.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående uppförande af ny bostad åt landshöfdingen i Västerorrlands län m. m.;

2:o) angående anordnande af elektrisk belysning och värmeledning inom vissa delar af Vadstena hospital; samt

3:o) angående uppförande af en elektrisk kraftstation vid Porjusfallen i Stora Lule älf m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående pension åt tillförordnade notarien hos riksförsäkringsanstalten C. Backman;

2:o) angående ändrade grunder för barnmorskornas pensionsanstalt; samt

3:o) angående pension åt vissa förmän och arbetare vid statens järnvägar.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående upplåtelse till riksbanken af den s. k. landshöfdingens trädgård i Kristianstad;

2:o) angående upplåtelse till Sophiahemmet af visst område å kungl. Djurgården;

3:o) angående försäljning af till förra länsmansbostället Eker nr 8 i Örebro län hörande andel i ett soldattorp;

4:o) angående upplåtande af två till förra länsmansbostället Bossgård nr 3 i Östergötlands län hörande lägenheter;

5:o) angående försäljning af vissa områden från Kungsgården Räfsnäs nr 1 i Södermanlands län;

6:o) angående försäljning till Mjölby kommun af ett till förra sergeantsbostället Hulje nr 5 Södergården i Östergötlands län hörande område; samt

7:o) angående försäljning af en tomt hörande till ett invid Jörns järnvägsstation beläget område af kronoparken Västra Jörnsmarken i Västerbottens län.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 9, i anledning af väckt motion om ändring af § 14 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse i stad;

statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 23, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande provisorisk löneroglering för befattningshafvare i vissa centrala ämbetsverk;

nr 24, i anledning af Kungl. Maj:ts i punkt 24 under åttonde hufvudtiteln af statsverkspropositionen gjorda framställning angående extra byråchef i ecklesiastikdepartementet;

nr 25, i anledning af väckt motion om tryckning och anslående i rikets samtliga kommuner af ett utaf herr Thyrén i Andra kamraren hållet anförande;

nr 26, i anledning af väckta motioner om beviljande af anslag till läneunderstöd åt enskilda järnvägar;

nr 27, i anledning af väckt motion om ändrade villkor för lån från fonden för rederiäringens understödjande;

nr 28, i anledning af väckta motioner i fråga om anslag till utförande af vissa fiskehamnsanläggningar;

bevillningsutskottets memorial nr 15, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 3, 8, 41 och 58 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, dels ock i ämnet väckta motioner; äfvensom

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 42, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde hufvudtiteln gjorda framställningar om provisorisk löne-reglering för jordbruksdepartementet samt aflöning åt ytterligare en kanslisekreterare och arfvode åt extra föredragande inom samma departement m. m.;

nr 43, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af den till Hanekinds häradsbor anslagna kronolägenheten Måshult nr 1 i Skeda socken;

nr 44, i anledning af väckt motion om bildandet af en ny odlingslånefond för kronotorpare i Västerbottens och Norrbottens län; samt

nr 45, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ordnande af kreditförhållandena för det mindre och medelstora jordbruket m. m.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 12,56 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 8 april.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr Wallenberg erhöll på begäran ordet och yttrade: Vid föredragning af bankoutskottets utlåtande nr 13 sistlidne onsdag begärde jag ordet för att förorda bankoutskottets afstyrkande hemställan och för att för egen del uttrycka den önskan, att ifrågasvarande motion icke måtte återkomma i den form, hvori den förelåg. I ifvern att slå ihjäl motionen var jag icke, såsom man bör vara, »suaviter in modo», och när jag siktade på motionen, har jag träffat personen. Jag beklagar detta. Min afsikt var icke att sära. Men då jag å andra sidan icke anser mig hafva rätt att nu utan vidare ur protokollet justera bort sådant, som jag ville hafva osagdt, hemställer jag vördsamt, att kammaren måtte tillåta, att mitt ifrågasvarande anförande måtte få ur protokollet utgå.

Denna hemställan bifölls.

Justerades protokollen för den 31 nästlidne mars och den 1 innevarande april.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial nr 22, i anledning af Kungl. Maj:ts remiss med öfverlämnande af uppgifter rörande värdet af vissa statsverkets tillgångar vid 1908 års slut.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

nr 69, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af nytt ridhus vid krigsskolan å Karlberg; och

nr 70, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående lön och dagaflöning åt en gevärshandtverkare öfver stat vid Kronobergs regemente.

Föredrogs och hänvisades till Riksdagens särskilda utskott nr 2 följande den 6 innevarande april bordlagda motioner:

- nr 73, af grefve *Hamilton, Alexander*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om vissa arbetsaftal;
nr 74, af friherre *Fleming*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse af 25 kap. 22 § strafflagen; samt
nr 75, af herr *Hildebrand*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om kollektivaftal mellan arbetsgifvare och arbetare.
-

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet herr *Bergströms* den 6 i denna månad bordlagda motion nr 76, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till förordning om inkomst och förmögenhetsskatt.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets den 6 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 9 äfvensom statsutskottets samma dag bordlagda utlåtande nr 2.

Vid föredragning af statsutskottets den 6 innevarande april bordlagda memorial nr 23, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande provisorisk lönerogering för befattningshafvare i vissa centrala ämbetsverk, godkändes de i detta memorial föreslagna voteringspropositioner.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 6 i denna månad bordlagda utlåtanden nr 24—28.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 6 innevarande april bordlagda memorial nr 15, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse af 3, 8, 41 och 58 §§ af förordningen den 18 september 1908 angående stämpelafgiften, dels ock i ämnet väckta motioner.

Punkterna 1—4.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Punkten 5.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran jordbruksutskottets den 6 innevarande månad bordlagda utlåtanden nr 42—45.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

nr 77, af grefve *Douglas*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt; nr 78, af grefve *Lagerbjelke*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt;

nr 79, af herr *Östberg, Johan*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt; samt

nr 80, af herrar *Lindblad* och *Gustafsson*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att statsutskottets memorial nr 22 skulle sättas främst bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,30 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
